

Kdo smo?
Kaj delamo?
Kako delamo?

FRA

EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS

„Unija temelji na vrednotah spoštovanja
človekovega dostojanstva, svobode, demokracije,
enakosti, pravne države in spoštovanja človekovih
pravic, vključno s pravicami pripadnikov
manjšin. Te vrednote so skupne vsem državam
članicam v družbi, ki jo označujejo pluralizem,
nediskriminacija, strpnost, pravičnost, solidarnost
ter enakost žensk in moških.“

Člen 2, Pogodbe o Evropski Uniji

Predgovor

Temeljne pravice določajo minimalne standarde za zagotovitev spoštljivega ravnanja s posameznikom. Spodbujati in varovati je treba vse pravice, tudi pravico do prepovedi diskriminacije na podlagi starosti, invalidnosti ali etnične pripadnosti, pravico do varstva osebnih podatkov in pravico do sodnega varstva.

Države članice Evropske unije (EU) imajo dolgo tradicijo spodbujanja temeljnih pravic. Te vrednote so temelj EU, ki je zavezana zagotavljanju pravic, razglašeni v Listini Evropske unije o temeljnih pravicah. Agencija Evropske unije za temeljne pravice (FRA) je bila ustanovljena kot neodvisen organ za izpolnitev tega cilja.

Kljub tej dediščini pa številni izzivi preprečujejo, da bi se temeljne pravice v celoti uresničevale v praksi. Agencija FRA z zbiranjem in analiziranjem podatkov v EU pomaga institucijam Evropske unije in njenim državam članicam razumeti in reševati te izzive. Deluje v partnerstvu z institucijami EU, državami članicami EU in drugimi organizacijami na mednarodni, evropski in nacionalni ravni ter tako pomembno prispeva k uresničevanju temeljnih pravic za vse, ki živijo v Evropski uniji.

Morten Kjærum
Direktor

Ilze Brands Kehris
Predsednica
upravnega odbora

Kdo smo

Agencijo FRA je leta 2007 ustanovila EU, ki ji je dodelila posebno nalogo, to je zagotavljanje neodvisnega svetovanja o temeljnih pravicah, ki temelji na dokazih. Agencija FRA je ena od specializiranih agencij EU. Te so bile ustanovljene, da bi institucijam EU in državam članicam zagotavljale strokovno svetovanje o različnih vprašanjih. Agencija se financira iz proračuna EU.

Med 90 uslužbenci so pravni strokovnjaki, sociologi in politologi, statistiki ter strokovnjaki za komunikologijo in mreženje.

Njihovo delo vodi upravni odbor agencije FRA, ki je odgovoren za opredelitev njenih prednostnih delovnih nalog, potrditev njenega proračuna in nadzor nad njenim delom. Odbor sestavljajo neodvisni strokovnjaki, od katerih vsaka država članica imenuje po enega, dva predstavnika Evropske komisije in neodvisni strokovnjak, ki ga imenuje Svet Evrope.

Temeljne pravice

Listina Evropske unije o temeljnih pravicah je listina pravic EU. V njej so navedene pravice, ki jih morajo institucije in države članice EU spoštovati pri oblikovanju in izvajanju zakonodaje in politike EU. Listina je pravno zavezujoča. Agencija FRA jo uporablja kot glavno podlago pri svetovanju, temelječem na dokazih, o tem, kako spoštovati temeljne pravice.

Pravice v Listini so razdeljene na šest poglavij:

DOSTOJANSTVO

na primer:
pravica do prepovedi
ponižujočega ravnanja

SOLIDARNOST

na primer: pravica do zdravstvenega
varstva in zdravniške oskrbe

SVOBOŠČINE

na primer:
varstvo osebnih podatkov

DRŽAVLJANSKE PRAVICE

na primer: pravica voliti na občinskih
volitvah v kraju bivanja

ENAKOST

na primer:
pravica do nediskriminacije

PRAVOSODJE

na primer: pravica do
nepriistranskega sojenja

Kaj delamo

Agencija FRA zagotavlja institucijam in državam članicam EU neodvisno svetovanje o temeljnih pravicah, ki temelji na dokazih. Njen cilj je prispevati k popolnemu spoštovanju temeljnih pravic v vsej EU.

Za doseg tega cilja opravlja naslednje glavne naloge:

- zbira in analizira informacije in podatke;
- zagotavlja pomoč in strokovno znanje;
- obvešča in ozavešča o pravicah.

Naloge agencije FRA so opisane v zakonodaji o ustanovitvi Agencije Evropske unije za temeljne pravice: Uredbi Sveta št. 168/2007.

Naloge agencije FRA se izvajajo v posvetovanju in sodelovanju z njenimi partnerji.

To ji omogoča, da:

- opredeli svoja delovna področja tako, da se z njenimi raziskavami zapolnijo določene vrzeli in izpolnijo potrebe na področju temeljnih pravic;
- izmenjuje strokovno znanje, usklajuje raziskave na različnih področjih in sodeluje pri posredovanju svojih nasvetov EU in njenim državam članicam. Tako lahko agencija ustvarja sinergije, najbolje izkoristi svoje vire ter pomaga drugim organom z izražanjem jasnih mnenj o tem, kako izboljšati varstvo temeljnih pravic;
- z nasveti in raziskavami doseže nosilce odločanja na ustreznih ravneh upravljanja ter institucije EU.

Agencija je še posebno tesno povezana z:

- Evropsko komisijo, Evropskim parlamentom in Svetom Evropske unije;
- drugimi mednarodnimi organizacijami, kot so Svet Evrope, Združeni narodi ter Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE);
- vladami, organizacijami civilne družbe, akademskimi ustanovami, organi za spodbujanje enakosti in nacionalnimi ustanovami za človekove pravice.

Organi za spodbujanje enakosti in nacionalne ustanove za človekove pravice so nacionalni organi, ki spodbujajo varstvo temeljnih pravic v svoji državi. Med njihovimi nalogami so lahko izvajanje raziskav, ozaveščanje ali svetovanje žrtvam o njihovih pravicah.

Vsaka država članica za zagotovitev tesnih delovnih odnosov z drugimi državami članicami EU imenuje nacionalnega uradnika za zvezo. Stalna izmenjava podatkov in redni sestanki pripomorejo k oblikovanju trdnega delovnega partnerstva, ki omogoča nenehno izmenjavo informacij ter ugotavljanje in zadovoljevanje nacionalnih potreb.

Svet Evrope šteje 47 držav članic. Eden od njegovih organov je Evropsko sodišče za človekove pravice, ki obravnava zadeve s področja Evropske konvencije o človekovih pravicah.

Platforma za temeljne pravice (FRP) združuje več kot 300 organizacij civilne družbe iz vse EU, ki obravnavajo posebna vprašanja s področja temeljnih pravic. Izražajo predloge o letnem delovnem programu agencije FRA in njenih letnih poročilih.

Agencija FRA je v posebnem odnosu s Svetom Evrope, ki ima sedež v Strasbourgu. Da bi zagotovila spoštovanje načela dopolnjevanja, svoje dejavnosti usklajuje z dejavnostmi Sveta Evrope, zlasti v zvezi s svojim letnim delovnim programom in sodelovanjem s civilno družbo.

Agencija se v okviru svoje platforme za temeljne pravice (*Fundamental Rights Platform, FRP*) redno posvetuje z več sto organizacijami civilne družbe. Te organizacije lahko njenim strokovnjakom pomagajo pri odkrivanju težav, s katerimi se ljudje po vsej EU dejansko srečujejo vsak dan.

Področje dela

Institucije EU predlagajo in sprejemajo tematska področja za delo agencije v petletnem obdobju.

Med glavnimi področji, ki jih pokriva agencija, so dostop do sodnega varstva, rasizem in ksenofobija, varstvo podatkov, pravice žrtev kaznivih dejanj in pravice otrok.

Ker je bila agencija ustanovljena, da bi EU in državam članicam zagotavljala nasvete pri izvajanju zakonodaje in politike EU, lahko obravnava samo vprašanja s področij, na katerih ima EU pristojnost.

Čeprav posameznikom zagotavlja informacije o tem, kako in kje naj uveljavljajo svoje pravice, ne more proučevati ali izdajati odločb o posamičnih pritožbah. V skladu s svojimi pooblastili lahko posameznike samo napoti na ustrezne naslove, kjer lahko poiščejo pomoč, in sicer na nacionalni, evropski in mednarodni ravni.

„Pristojnost“ se nanaša na vprašanje, ali ima EU pravna pooblastila za ukrepanje na določenem področju politike.

Kako delamo

Raziskave in zbiranje podatkov

Naloga agencije FRA je zbirati „objektivne, zanesljive in primerljive“ informacije in podatke. Njene raziskave so bolj kot v spremljanje in ocenjevanje posameznih držav članic usmerjene na določene teme v vsej EU.

Z vključevanjem vseh ali več držav članic je zagotovljena primerjalna perspektiva, na podlagi katere se opredelijo obstoječi izzivi in obetavne prakse v zvezi z določenimi temami s področja temeljnih pravic v vsej EU.

Raziskave agencije se po navadi nanašajo na določeno temo s področja temeljnih pravic v vsej EU – na primer v poročilu o „Homofobiji, transfobiji in diskriminaciji na podlagi spolne usmerjenosti in spolne identitete v državah članicah EU“ (*Homophobia, transphobia and discrimination on grounds of sexual orientation and gender identity in the EU Member States*, 2010).

Agencija pogosto zbira informacije o **varstvu temeljnih pravic v pravnem okviru** držav članic in zagotavlja pravno analizo. Med viri informacij so zakonodajni instrumenti, sodne odločbe in strokovni komentarji. Na primer: „Dostop do sodnega varstva v Evropi: pregled izzivov in priložnosti“ (*Access to justice in Europe: an overview of challenges and opportunities*, 2011).

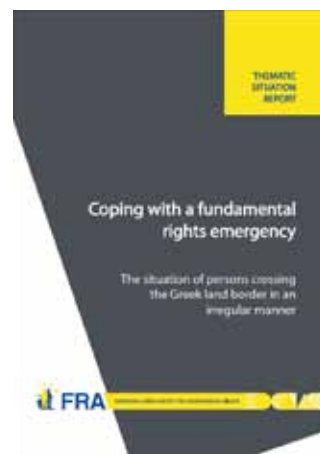
Raziskovalna metodologija pomeni način zbiranja in analiziranja podatkov. Metodologije, ki jih uporablja agencija FRA, so oblikovane tako, da so zbrani podatki čim bolj natančni in zanesljivi.

Agencija zagotavlja izčrpen pregled stanja na terenu z združevanjem pravne analize in podatkov o vsakodnevnih izkušnjah posameznikov na terenu. Teoretične raziskave se dopolnjujejo z družbenimi raziskavami na terenu, in sicer z anketiranjem ali opravljanjem razgovorov ali z analiziranjem obstoječih podatkov.

V Raziskavi o manjšinah in diskriminaciji v Evropski uniji (EU-MIDIS) so bili na primer opravljeni razgovori s 23 500 pripadniki izbranih priseljenjskih in manjšinskih etničnih skupin v vseh 27 državah članicah EU. Agencija je na podlagi rezultatov izdelala koristne in ustrezne kazalnike diskriminacije, na primer delež žrtev, ki so izkusile diskriminacijo ali rasno motivirano kaznivo dejanje. Tako je bilo mogoče prikazati stopnje diskriminacije v različnih državah, ki jih občutijo različne manjšine.

Agencija lahko v nekaterih primerih **poroča o nujnem primeru na področju temeljnih pravic** v eni od držav članic, če to spada v njeno pristojnost in če ta primer vpliva na EU. Na primer: „Obravnavanje nujnih primerov na področju varovanja temeljnih pravic – Položaj oseb, ki nezakonito prečkajo grško kopensko mejo, tematsko poročilo o stanju“ (*Coping with a fundamental rights emergency – The situation of persons crossing the Greek land border in an irregular manner. Thematic Situation Report*, 2011).

Medtem ko strokovnjaki agencije izberejo ustrezno metodologijo za določen projekt, pa dejansko zbiranje podatkov in informacij v državi večinoma izvajajo zunanji strokovnjaki, ki zbirajo točno določene informacije. Zunanji pogodbeni raziskovalci so izbrani na podlagi objektivnega in natančnega izbirnega postopka.

Velik del raziskav agencije FRA temelji na podatkih in informacijah, ki jih zbere njena mreža nacionalnih kontaktnih točk, FRANET. FRANET sestavljajo skupine strokovnjakov s področja temeljnih pravic v posamezni državi članici, te podatke in informacije pa nato uporabi in analizira osebje agencije FRA.

Znanstveni odbor sestavlja 11 visoko usposobljenih neodvisnih strokovnjakov s področja temeljnih pravic. Izbere jih upravni odbor na podlagi mnenja Evropskega parlamenta.

Agencija ima tudi znanstveni odbor z neodvisnimi zunanjimi člani, kar zagotavlja kakovostno delo.

Več informacij o raziskovalnih metodologijah agencije FRA je na voljo v informativnem biltenu z naslovom *Raziskave agencije FRA: zagotavljanje zanesljivih in primerljivih podatkov in analiz*.

Pomoč in strokovno znanje

Agencija FRA zagotavlja „pomoč in strokovno znanje“ institucijam in državam članicam EU „za polno spoštovanje temeljnih pravic“ pri oblikovanju in izvajanju zakonodaje EU.

V raziskavo vključi vprašanja, ki se nanašajo na potrebe, na katere opozorijo zainteresirane strani. Podatki, ki jih zbira, so tako usmerjeni na tista področja, kjer nosilci odločanja potrebujejo dokaze za prilagoditev svojih politik in zakonodaje. Svoje raziskave lahko tako usmeri na težave iz resničnega življenja, ki jih ljudje doživljajo vsak dan.

Na podlagi dokazov, zbranih z raziskavami, in strokovnega znanja s področja temeljnih pravic institucijam in državam članicam EU izdaja mnenja in sklepe o tem, kako pri oblikovanju in izvajanju zakonodaje in politike zagotoviti spoštovanje temeljnih pravic v praksi.

Agencija se z zainteresiranimi stranmi redno posvetuje o vseh svojih projektih, da bi jim zagotovila najboljše nasvete in jim pomagala do boljšega spoštovanja temeljnih pravic. Glede na vrste težav, ki jih odkrije, in potrebe, ki jih izrazijo zainteresirane strani, se nasveti in pomoč zagotavljajo na različne načine.

- **Poročila:** agencija FRA institucije in države članice EU seznani s podatki in dokazi, ki jih je zbrala z družbeno-pravnimi raziskavami in analizami, ter z mnenji in sklepi o tem, kako zagotoviti boljše spoštovanje temeljnih pravic.
- **Zaprosilo institucije EU:** institucije EU lahko agencijo FRA uradno zaprosijo za mnenje o določenih tematskih področjih ali za pravno analizo zakonodaje ali zakonodajnega predloga z vidika temeljnih pravic. Evropski parlament je na primer leta 2011 agencijo FRA zaprosil za mnenje o predlogu direktive o uporabi podatkov iz evidence podatkov o potnikih (PNR).
- **Države članice lahko** agencijo FRA **zaposijo** za pomoč pri oblikovanju določene politike ali zakonodaje v okviru prava EU za zagotovitev boljšega spoštovanja človekovih pravic.
- **Gradivo za usposabljanje in programi usposabljanja:** na primer *Priročnik o evropski zakonodaji o nediskriminaciji* (2011), ki je nastal v sodelovanju z Evropskim sodiščem za človekove pravice (v Strasbourgu) in pravosodne delavce pouči o zakonodaji o prepovedi diskriminacije.
- **Obetavne prakse:** agencija FRA prav tako zbira primere „obetavne prakse“, ki še posebno ugodno vplivajo na temeljne pravice, in jih razširja med državami članicami. Tako se lahko države članice med seboj poučijo o učinkovitih modelih in rešitvah za skupne težave.

Obveščanje in ozaveščanje o pravicah

Agencija FRA si prizadeva za izboljšanje razmer na terenu. Poleg izvajanja omenjenih oblik pomoči skuša to doseči tudi z ozaveščanjem o temeljnih pravicah med širšo javnostjo in posebnimi poklici, ki imajo pomembno vlogo pri uresničevanju naših pravic ali nanje vplivajo (kot so učitelji, novinarji, policisti in pravosodni delavci).

Informacije o agenciji FRA in njenem delu

Agencija poleg **tiskanih publikacij** in **informativnih stojnic** na ključnih dogodkih tudi v celoti izkorišča vrsto **spletnih komunikacijskih** orodij. Med njimi sta njena spletna stran in prisotnost na družabnih omrežjih, kot so Facebook, Twitter, LinkedIn in YouTube.

Agencija mesečno izdaja **e-novice** (prijave pošljite na information@fra.europa.eu).

Skupinam obiskovalcev ponuja možnost, da obišejo njen sedež in se seznani s temeljnimi pravicami v EU in njenim delom (visit@fra.europa.eu).

Gradivo za ozaveščanje o pravicah

Agencija FRA pripravlja **gradivo**, ki je lahko strokovnjakom vodilo pri obravnavi vprašanj s področja temeljnih pravic. Taki gradivi sta na primer „Izlet v preteklost – učenje za prihodnost: priročnik za učitelje“ (*Excursion to the past – teaching for the future: Handbook for teachers*, 2011), ki je lahko učiteljem v pomoč pri pouku o holokavstu in človekovih pravicah, in orodja za medijsko raznolikost (*Media Diversity Toolkit*), ki je bilo pripravljeno v sodelovanju z Evropsko zvezo za radiodifuzijo (EBU) in je namenjeno seznaitvi javnih radiotelevizij s tem, kako bolje osvetliti raznolikost evropske družbe pri poročanju o manjšinskih vprašanjih.

Agencija izdaja tudi publikacijo **S’Cool Agenda** za otroke. Vsebuje osnovna dejstva o temeljnih pravicah, uporablja pa se tudi kot šolski rokovnik.

Oblikovalci politik, raziskovalci, pravni strokovnjaki in javnost imajo dostop do **zbirke sodne prakse** agencije, v kateri so zbrane nacionalne in evropske zadeve, povezane z vprašanji temeljnih pravic.

Informacije o Listini Evropske unije o temeljnih pravicah

Agencija objavlja gradiva o Listini o temeljnih pravicah, kot je preprosto orodje, imenovano **Charterpedia**, ki uporabnikom omogoča, da poiščejo več informacij o pravicah, ki jih zagotavlja Listina o temeljnih pravicah. Gre za izčrpno zbirko mednarodnih, evropskih in nacionalnih predpisov s področja ustavnih temeljnih pravic, ki se navezujejo na teme, poglavja in člene iz Listine, vsi pa so že dostopni na spletni strani agencije.

Agencija je razvila tudi **aplikacijo Listine o temeljnih pravicah za mobilne naprave**, kot so pametni telefoni in tablični računalniki, ki je na voljo na njeni spletni strani.

Stopite v stik z nami

Če želite vedeti več o agenciji FRA, obiščite našo spletno stran. Z rednim obiskom našega spletišča pa boste na tekočem z vsemi našimi dejavnostmi, projekti, dogodki in publikacijami:

- <http://fra.europa.eu>
- twitter.com/EURightsAgency
- www.facebook.com/fundamentalrights
- www.linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency
- www.youtube.com/user/EUAgencyFRA

Če želite stopiti v stik z nami, se naročiti na naše mesečne novice ali organizirati skupinski obisk prostorov agencije FRA, nam pišite na e-naslov:

- information@fra.europa.eu

Pišete nam lahko tudi po navadni pošti, nas pokličete po telefonu ali nam pošljete faks sporočilo:

FRA – Agencija Evropske unije za temeljne pravice

Schwarzenbergplatz 11

1040 Dunaj

Avstrija

Tel: +43 (1) 580 30 0

Faks: +43 (1) 580 30 699

HELPING TO MAKE FUNDAMENTAL RIGHTS A REALITY FOR EVERYONE IN THE EUROPEAN UNION

Temeljne pravice so minimalni standardi ravnanja, ki zagotavljajo spoštovanje dostojanstva vsake osebe. Navedene so v **Listini Evropske unije o temeljnih pravicah**, ki je za institucije EU in vseh 27 držav članic EU pravno obvezujoča pri izvajanju zakonodaje EU. Njena poglavja – Dostojanstvo, Svobščine, Enakost, Solidarnost, Pravice državljanov, Sodno varstvo in Splošne določbe – seznam pravic, svobščin in načel, ki jih priznava EU.

Agencija Evropske unije za temeljne pravice (FRA), ustanovljena leta 2007, zagotavlja EU in njenim državam članicam pomoč in strokovno znanje o temeljnih pravicah.

FRA – Agencija Evropske unije za temeljne pravice
Schwarzenbergplatz 11
1040 Dunaj
Avstrija

Tel: +43 (1) 580 30 - 0
Faks: +43 (1) 580 30 - 699

information@fra.europa.eu
<http://fra.europa.eu>
twitter.com/EURightsAgency
www.facebook.com/fundamentalrights
www.linkedin.com/company/eu-fundamental-rights-agency
www.youtube.com/user/EUAgencyFRA

Urad za publikacije

ISBN 978-92-9192-906-1

